

Sammanfattning

I skrivelsen lämnas förslag till språktest för tolkar, nationellt register över tolkar och förbättrad statistik inom tolkserviceområdet.

Språktest för tolkar

Som ett led i ambitionen att höja kvaliteten på den tolkning som utförs föreslår vi att det införs ett språktest för tolkar. Testet har dubbla syften genom att dels fungera som förkunskapsprov för antagning till en reformerad kontakttolkutbildning, dels vara en möjlighet för icke-auktoriserade tolkar att genom godkänt test kunna bli uppförda i det nationella registret över tolkar.

Tolk- och översättarinstitutet (TOI) föreslås som nationellt ansvarig för testet. I detta ansvar ingår bl.a. att utveckla testet och ansvara för genomförande och administration av detta samt att marknadsföra och informera om testets syfte och användningsområden.

Vi föreslår att testet inledningsvis utarbetas i 60 språk och dimensioneras för 500 personer fördelade till två testtillfällen per år på ett tiotal orter.

För att täcka delar av administrativa kostnader m.m. anser vi att testet bör avgiftsbeläggas och föreslår att en avgift om 600 kronor tas ut för att genomgå testet.

Vi har beräknat kostnaden för att utveckla språktestet till 1 680 000 kronor. Kostnaden för att utveckla språktester i fler språk och drift av den fortsatta verksamheten följande år upp-

skattas till ca 740 000 kronor per år. Den årliga kostnaden bör kunna minskas med intäkter från avgifter, som vi bedömer till ca 300 000 kronor per år.

Nationellt register över tolkar

Vi har konstaterat att det saknas en nationell överblick över yrkesverksamma tolkar och deras kompetensnivå och att statens möjligheter att garantera en miniminivå för tolkar som inte är auktoriserade inte är helt tillfredsställande.

Vårt förslag är att det inrättas ett nationellt register över tolkar från och med år 2008 för att få till stånd en överblick över tolkar inom olika språk och regioner. Vidare syftar registret till att utgöra underlag för viss utbildningsplanering och ge information om olika tolkars kvalifikationer. Ytterligare ett viktigt syfte är att den tolk som är uppförd i registret ska uppleva detta som ett meritvärde.

Vi föreslår att registret ska delas in i sex avgränsade kategorier, som klart beskriver tolkens kvalifikationsnivå i respektive kategori. Registret föreslås innehålla uppgifter om namn, personnummer, språk, bostadsort och region. Registret ska vara sökbar, ha möjlighet att leverera registreringsbevis och löpande kunna uppdateras i de fall där enskilda tolkar ansöker om att ingå i registret och deras behörighet kan styrkas. Personnummer ska inte vara sökbara via registret och adressuppgifter införs enbart om den enskilde begär detta.

Tillträde till registret föreslås vara avgiftsfritt och ska kunna ske automatiskt genom överföring av data eller genom ansökan från en enskild. Vidare föreslår vi att registerhållaren ska besluta om kriterier för avstängning ur registret och att beslut om avstängning ska kunna överklagas.

Vårt förslag innebär att registret ska vara öppet för alla praktiserande tolkar – auktoriserade och icke-auktoriserade kontakttolkar och teckenspråkstolkare samt konferenstolkare – som så

önskar och som uppfyller kvalifikationskraven för att tas upp i registret.

Utgångspunkten för vår bedömning när det gäller registerhållare är att det bör vara en myndighet som har erfarenhet av registerhållning och erfarenhet av tolkområdet. Under arbetet med detta uppdrag har vi sett ett begränsat antal möjliga aktörer och övervägt olika alternativa lösningar.

Vi har kommit fram till att Kammarkollegiet av många skäl är den lämpligaste myndigheten att ansvara för ett nationellt register över tolkar. Den aviserade översynen av Kammarkollegiets roll som stabsorgan har dock inneburit att vi inte lägger fram något förslag i denna fråga. I samband med översynen anser vi att ytterligare möjliga värdmyndigheter för registret behöver analyseras och att även Bolagsverket bör övervägas som registerhållare i detta sammanhang.

Vi föreslår att registret i ett inledningskede dimensioneras för 1 800 personer för att på ungefär fem års sikt utvecklas till att omfatta uppskattningsvis ca 4 000 personer. Registret bör kunna utvecklas och vara i drift år 2008 under förutsättning att beslut om inrättande tas under år 2007.

Vi har beräknat kostnaderna för utredning och systemutveckling av registret till ca 800 000 kronor och den årliga driften till ca 600 000 kronor.

Statistik

Förbättrad nationell statistikhantering inom tolkserviceområdet syftar till att ge underlag för planering, strategiska val, beslutsfattande, samhällsdebatt och forskning. Tillförlitlig statistik inom detta område är en nödvändighet för att olika intressenter ska få tillgång till kunskap om detta omfattande och viktiga område. I dag saknas t.ex. uppgifter om antalet yrkesaktiva tolkar och kostnader för tolkning inom olika verksamhetsområden. Det finns heller inga uppgifter på nationell nivå som rör tolkförmedlingsverksamheten.

Vi föreslår att förutsättningarna för en nationell statistikredovisning över tolkserviceområdet analyseras ytterligare genom en förstudie under år 2008 och att Statistiska centralbyrån ges i uppdrag att genomföra denna studie. I ett sådant uppdrag ingår att utreda bl.a. rådande tekniska oklarheter, former för datainsamling, publicering och tidplan för implementering.

Under förutsättning att förstudien ger ett positivt resultat anser vi att Statistiska centralbyrån kan vara den myndighet som, utanför ramen för den officiella statistiken, har till uppdrag att producera statistik över tolkserviceområdet. Årlig statistikredovisning inom tolkserviceområdet skulle då kunna redovisas från och med år 2009.

Beräknad kostnad för förstudien är 1,5–1,8 miljoner kronor år 2008. Kostnader för fortsatt årlig statistikredovisning ca 500 000 kronor.

Kommentarer till beräknade kostnader för våra förslag

I vårt uppdrag har ingått att

- utreda formerna för innehåll i och genomförande av ett språktest för tolkar samt analysera kostnaderna för testet,
- föreslå kriterier för att bli upptagen eller avförd från ett nationellt register över tolkar samt föreslå form och drift av registret,
- analysera behovet av statistik inom tolkserviceområdet med tonvikt lagd på myndighetsutövning och tolkutbildning.

De offentliga kostnaderna för statens utgifter för tolkservice uppgår årligen till ca 500–600 miljoner kronor. Mer precisa uppgifter kan inte anges på grund av att det saknas nationell statistik över tolkserviceområdet. I förhållande till denna summa är kostnaderna för att införa ett språktest, ett nationellt register över tolkar och att skapa ett statistikregister över tolkserviceområdet mycket blygsamma.

Om SCB efter den av oss föreslagna förstudien utses till ansvarig för statistik inom tolkserviceområdet, bör SCB via sitt anslag få medel som täcker de kostnader som detta medför.

Kostnader för att administrera och ajourhålla språktestet bör kunna täckas med hälften av de medel som tidigare använts för stipendier till studerande på kontakttolkutbildningen vid folkhögskolor. Tolk- och översättarinstitutet har årligen använt ca 1,5 miljoner kronor för sådana stipendier. I fortsättningen kommer dessa medel inte att användas fullt ut, eftersom studerande på den reformerade kontakttolkutbildningen har rätt till statligt studiestöd. Detta innebär att deras möjlighet att samtidigt få stipendier upphör. Deltagare i fördjupnings- och kompletteringskurser samt deltagare i distansundervisning kan även fortsättningsvis erhålla stipendier. Omfattningen av de stipendie-medel som kommer att betalas ut kommande år blir därmed betydligt mindre.